

Sociální ekonomika jako součást alternativních směrů

Kurz Sociální ekonomie, KSP FF UK,
2013/2014

PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.

(Neo) – liberalismus

- Neo-liberalismus jako součást ekonomie hlavního proudu
- **„Ekonomie hlavního proudu stojí na prozatímní syntéze hlavních tezí soupeřících makroekonomických škol“ (Samuelson P., Nordhause W., *Ekonomie*, 2007).**

-

Hlavními tezemi přitom mají na mysli směr

**neoklasické (neoliberální) ekonomie
a směr keynesiánství.**

Liberalismus

(Klasická) liberální ekonomie – vychází z díla Adama Smithe, „Bohatství národů“. Předpoklad, že sledováním našeho vlastního prospěchu bude automaticky naplňován zájem společnosti jako celku. **Tržní mechanismus jako základní regulátor společnosti.**

! ! ! Další předpoklad fungování společnosti: kniha „Teorie morálního cítění“.

-

Světová hospodářská krize 1929 - 1932

Keynes

- **Z pozice keynesiánství** naopak tržní mechanismy produkují nerovnováhu především na kapitálových trzích, která pak ovlivňuje ostatní trhy a tento problém musí být řešen zásahy státu do tržního mechanismu
- Např. vytváření agregátní poptávky, regulace trhů, především kapitálových

Neoliberalismus

- Od 80. let 20.st - reakce na „over-loaded state“, nutnost pružnější reakce na reálný stav ekonomiky (M. Thacher, R. Reagan)
- **Z pozice (neoklasických) neo-liberálních modelů** je ekonomika vnitřně stabilní systém schopný samostatně nabýt rovnováhy na všech trzích (výrobků, služeb, peněz, kapitálu, práce, komodit atd.). Teorie tržního ekvilibria.

Kritika neoliberačních idejí

- 1. Volné, neregulované trhy – přinášejí nerovnováhu – spekulativní bubliny. Krize. Rozvírání sociálních nůžek, polarizace bohatství a chudoby. Keller, J. – Tři sociální světy.
- 2. Racionálně jednající jedinec (homo economicus), který maximalizuje svůj užitek-prospěch spotřebou ekonomických statků - takový člověk je sociální deprivant.

-

- 3. Univerzální prospěšnost mezinárodního obchodu - ekologické aspekty dopravy(ropa!), globální versus lokální.
- 4. Růst ekonomiky měřený veličinou HDP jako záruky blahobytu – i při růstu HDP může docházet k poklesu přírodního a sociálního bohatství. HDP může růst, ale populace jako celek nemusí bohatnout, pouze určité skupiny. Na místo toho např. Well-being Index

Sociální kritika neoliberalismu

- zvyšování sociálních nerovností
(Giniho koeficient)

<http://www.financninoviny.cz/zpravy/oecd-prijmove-rozdily-jsou-nejvyssi-za-30-let/733255>

- prekarizace práce
- nerovné postavení pracovní síly vůči kapitálu
- pracující chudí (working poverty)

Ekologická kritika

- Až do 60. let tvoří základní rámec společenské ekonomicko-sociální diskuse konflikt práce a kapitálu a sociální otázka.
- V 60. letech vstupuje do debaty nový faktor. Je to společenská kritika směřování moderních společností z hlediska udržitelnosti současného hospodářského růstu. Římský klub.
- Ulrich Beck: Riziková společnost

Politická kritika

- Beck, Ulrich. „Moc a protiváha moci v globálním věku“

Moc nadnárodních korporací a jejich tlak na národní vlády

Privatizace veřejného prostoru (media, politika, urbanistické a architektonické prvky,

Oligarchizace moci. Demokracie jako fasáda.

Globalizace vs. lokalizace

- GLOKALIZACE – schopnost jednat účinně na místní úrovni s vědomí globálních souvislostí. A vice versa.

Johanisová, N. Kde peníze jsou služebníkem, nikoli pánem.
Stehlík, 2008

Je sociální ekonomika
alternativním přístupem?

Alternativní přístupy

- 1. Časové banky
- www.timebanking.org.uk
- <http://www.timebanking.org/>
- <http://www.timebanking.org/about/timebanking-resources/media/>

2. Místní měny

Proč nebýt zcela závislí na hlavních měnách

Soros, G. Nové paradigma pro finanční trhy, Nadace OSF
(Praha, 2009)

- soubor Místní měny

Ekologicky udržitelné projekty

<http://www.hostetin.cz/index.asp>

Lokální multiplikátor (LM3) – metoda měření toku peněz místní ekonomikou

http://cs.wikipedia.org/wiki/Lok%C3%A1ln%C3%AD_multiplik%C3%A1tor